

MASOFAVIY O'QITISHNING TALABALAR UCHUN QULAYLIKLARI

Madiyorov Shoxruh Maxmud o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti To'rtko'l fakulteti, talaba

shohruxmadiyorov17@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu tezisda masofaviy o'qitishning zamonaviy ta'limdagi o'rni, uning pedagog va talabalar uchun yaratadigan imkoniyatlari, ta'lim samaradorligini oshirishdagi o'rni yoritilgan. Shuningdek, masofaviy ta'limda axborot texnologiyalarining roli, o'zaro muloqot, nazorat va malaka oshirishdagi afzalliklar haqida fikr yuritiladi. Masofaviy o'qitish bugungi kunda innovatsion ta'lim metodlaridan biri bo'lib, ta'limning uzluksizligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: masofaviy o'qitish, zamonaviy ta'lim, axborot texnologiyalari, test nazorati, pedagog, o'quvchi-talaba, mustaqil ta'lim, innovatsiya.

Masofaviy o'qitish — bu o'quvchi-talaba va o'qituvchi o'rtasida to'g'ridan-to'g'ri auditoriyaviy muloqot bo'lmagan holda, asosan axborot-kommunikatsiya texnologiyalari vositasida olib boriladigan o'quv jarayonidir. Bu turdagi o'qitish talabalarga qulay vaqtda, istalgan joyda ta'lim olish imkonini beradi. Masofaviy ta'lim pandemiya davrida keng joriy etilgan bo'lsa-da, bugungi kunda doimiy ta'lim shakli sifatida ham samarali qo'llanilmoqda.

Masofaviy o'qitishda nazariy bilimlarni tekshirish test tizimi asosida amalga oshiriladi. Bu testlar ko'p sonli savollarni o'z ichiga oladi va har bir savolga bir nechta javob variantlari taklif qilinadi. Talaba mustaqil ravishda to'g'ri javobni tanlab, o'z bilimni nazorat qilish imkoniyatiga ega bo'ladi. Testlar bilimni mustahkamlash, takrorlash va baholash uchun qulay vosita hisoblanadi.

Masofaviy o'qitishda axborot texnologiyalari markaziy o'rin egallaydi. Internet, multimedia platformalari, elektron o'quv resurslari va dasturlar o'quvchi-talabalarga

kerakli materiallarni topish, foydalanish va ulardan samarali foydalanish imkonini beradi. Bu o'quvchilarni mustaqil izlanishga undaydi, ijodiy fikrlashini rivojlantiradi va axborot bilan ishlash ko'nikmalarini shakllantiradi.

Masofaviy o'qitishning yana bir afzalligi — o'qituvchilar va talabalar o'zlarining ish jadvaliga mos ravishda ta'lim olishlari va berishlari mumkin. Bu esa ta'lim jarayonida ishtirokchilarni ortiqcha yuklamasdan, sifatli va samarali bilim berish imkoniyatini yaratadi. Shuningdek, ishlab chiqarishdan ajralmagan holda ta'lim olish mumkinligi ayniqsa kasbiy faol bo'lgan shaxslar uchun qulaydir.

Ushbu ta'lim usuli geografik jihatdan uzoqda joylashgan hududlarda ham ta'lim olish imkoniyatini yaratadi. Ayniqsa, respublikaning chekka hududlaridagi maktab va o'quv markazlari uchun bu muhim yechimdir. Masofaviy ta'lim orqali xalqaro tajriba va zamonaviy bilimlarga kirish imkoni kengayadi, bu esa ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Pedagoglar uchun esa bu usul o'z ustida ishlash, malakasini oshirish, ilmiy-ijodiy faoliyat bilan shug'ullanish imkonini beradi. Masofaviy o'qitish ulardan yangiliklarga ochiqlik, zamonaviy texnologiyalarga moslashuvchanlik va kreativlikni talab etadi.

Xulosa

Masofaviy o'qitish — zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalariga asoslangan holda tashkil etilgan ta'lim shakli bo'lib, u o'quvchi va o'qituvchi o'rtasida to'g'ridan-to'g'ri auditoriyaviy muloqotsiz amalga oshiriladi. Bu usul pandemiya davrida keng joriy etilgan bo'lsa-da, hozirgi kunda ham samarali va qulay ta'lim shakli sifatida keng qo'llanilmoqda.

Masofaviy ta'limning asosiy ustunligi — uning moslashuvchanligi va shaxsga yo'naltirilganligidir. Talabalar o'zlariga qulay vaqtda, istalgan joyda o'qish imkoniyatiga ega bo'lib, ta'lim jarayonini mustaqil tashkil qila oladi. Shuningdek, nazariy bilimlarni baholash uchun test tizimlaridan foydalanish bilimlarni mustahkamlash va o'zlashtirish darajasini nazorat qilishga xizmat qiladi. Axborot texnologiyalarining keng qo'llanilishi

o‘quvchilarni mustaqil izlanishga undaydi, axborot bilan ishlash ko‘nikmalarini shakllantiradi va ijodiy fikrlashni rivojlantiradi. Bu esa talabalarning zamonaviy mehnat bozorida muvaffaqiyatli faoliyat yuritishlariga zamin yaratadi. Masofaviy o‘qitish, ayniqsa, ishlayotgan shaxslar, kasbiy faol mutaxassislar va geografik jihatdan chekka hududlarda yashovchilar uchun katta imkoniyatlar yaratadi. Ular ishlab chiqarishdan ajralmagan holda bilim olishlari, malakasini oshirishlari va zamonaviy ta’lim resurslaridan foydalanishlari mumkin. Shuningdek, bu usul o‘qituvchilarga ham o‘z ustida ishlash, innovatsion uslublarni o‘rganish, ilmiy-ijodiy faoliyat bilan shug‘ullanish imkonini beradi. Bu esa ta’lim jarayonining sifatini oshirishga, raqobatbardosh kadrlarni tayyorlashga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, masofaviy o‘qitish bugungi kunda nafaqat muqobil, balki asosiy va istiqbolli ta’lim shakli sifatida o‘z o‘rniga ega bo‘lib bormoqda. U ta’limning sifatini oshirish, uning qamrovini kengaytirish va har bir shaxsga individual ta’lim olish imkoniyatini yaratishda muhim rol o‘ynamoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov, I. A. *Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch.* – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
2. Xasanboyeva, N., Axmedova, M. *Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat.* – Toshkent: TDPU nashriyoti, 2019.
3. Juraev, R. X. *Ta'lim jarayonida masofaviy o'qitishning o'rni va ahamiyati.* – “O‘zbekistonda innovatsion rivojlanish” ilmiy-amaliy jurnal, 2021, №2.
4. Karimov, I.A. (2020). *Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch.* Toshkent: Ma'naviyat.
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-noyabrdagi PQ-4884-son qarori – “Oliy va o‘rta maxsus ta’lim tizimida masofaviy ta’limni rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”.

6. Jo'rayev, X. (2021). *Zamonaviy pedagogika va masofaviy ta'lim texnologiyalari*. Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti.
7. Axmedova, M. (2022). "Masofaviy ta'limning pedagogik asoslari" // *Ta'lim va innovatsiyalar jurnali*, №3.
8. UNESCO (2020). *Distance learning strategies in response to COVID-19 school closures*. Retrieved from www.unesco.org
9. Anderson, T. & Elloumi, F. (2004). *Theory and Practice of Online Learning*. Athabasca University.